

Hyvinvointikuntayhtymän vuoden 2022 palvelusopimuksen hyväksyminen

116/00.01.04/2021

KH 28.06.2021 § 162

Asian valmistelija: Merja Olenius, kunnanjohtaja.

Kuntalain (410/2015) 55.1 §:n mukaan kuntayhtymä perustetaan kuntien välisellä valtuustojen hyväksymällä sopimuksella (perussopimus).

Perussopimuksen 20 §:n mukaan ”Palvelusopimus on yhtymän ja jäsenkunnan välinen vuotuinen sopimus siitä, mitä palveluja yhtymä jäsenkunnalle tuottaa ja kuinka paljon jäsenkunta niistä maksaa. Palvelusopimuksessa tulee esittää keskeiset ennakoidut muutokset toiminnassa ja taloudessa ja henkilöstössä sekä yhtymälle asetettavat yhteiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet palvelusopimusta koskevan vuoden osalta. Palvelusopimukset seuraavaa vuotta varten on solmittava kuluvan vuoden kesäkuun loppuun mennessä.”

Palvelusopimukseen voidaan kirjata toimenpiteitä, joilla kunta ja kuntayhtymä vaikuttavat yhdessä kunnan asukkaita palvelevan julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaan ja talouteen. Kustannuksien kasvun rajoittaminen sekä palvelutuotannon ja kunnan elinvoiman turvaaminen ovat yhteisiä tavoitteita, joissa onnistuminen vaatii toimia kummaltakin osapuolelta.

Lainsäädäntöön perustuen kuntayhtymä (sairaanhoitopiiri) järjestää erikoissairaanhoidon ja ensihoidon. Lisäksi toimialueen kunnat ovat siirtäneet kuntayhtymälle järjestämisvastuun sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluissa (pl. Heinola ja Sysmä) ja ympäristöterveydenhuollossa (pl. Lahti). Kuntayhtymä tuottaa osan asiakaspalveluista itse ja hankkii loput muilta julkisilta tuottajilta tai markkinaehtoisilta toimijoilta. Lisäksi kuntayhtymä tuottaa ydintoimintaa tukevia muita palveluita. Osittain omistettut yhtiöt tuottavat osan palveluista. Osa tukipalveluista hankitaan markkinoilta.

Kuntayhtymän kustannuksiin vaikuttavat palvelujen kysynnän määrä, asiakaskohtaisten palvelusuunnitelmien sisällöt ja palvelujen yksikköhinnat. Kuntayhtymän tehtävä on järjestää palvelut kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti. Kuntakonsernit vaikuttavat osaltaan kuntayhtymän toimitila- ja tukipalvelukuluihin. Palvelujen kysyntään kunta ja kuntayhtymä voivat vaikuttaa yhdessä ja erikseen; hyvinvoinnin ja terveyden edistämisellä ja muulla yhdyspintatyöllä voidaan vähentää sosiaali- ja terveystalouden kysyntää.

Talousarvion laatimisessa käytetään muun muassa seuraavia tietoja:

-palvelutarpeen kasvu 1,13 prosenttia (THL:n arvio Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystalouden palvelutarpeen keskimääräisestä vuotuisesta volyymikasvusta vuoteen 2030 saakka). Perustuu erityisesti iäkkään väestön määrän suureen kasvuun.

-inflaatio 1,2 prosenttia (Finanssialan ennusteiden keskiarvo).
ansiotasoindeksin nousu 2,0 prosenttia (Suomen Pankin ja Valtiovarainministeriön ennusteiden keskiarvo)

Suomen Pankin ennusteen mukaan bkt kasvaisi 2,7 prosenttia vuonna 2022. Kuntien valtionosuudet lisääntyvät vuonna 2022 keskimäärin 5,1 prosenttia.

Yli 75-vuotiaiden määrän ennustetaan lisääntyvän 5,6 prosenttia. Heidän osuutensa sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista on suurempi kuin osuus väestön määrästä.

Asiakasmaksulain muutos vähentää sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjän tuottoja. Vanhuspalvelulain ja lastensuojelulain muutokset (työntekijämitoitus) lisäävät kuluja. Marinin hallituksen hallitusohjelman mukaan muutokset kuntien velvoitteissa kompensoidaan kunnille nettomääräisesti. Kuntien näin saama lisärahoitus on tarkoitettu sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä vastaavissa oleville organisaatioille siltä osin kuin niihin kohdistuu lainsäädäntömuutoksien vaikutuksia.

Toimintaan ja talouteen vaikuttavat muun muassa seuraavat epävarmuustekijät:

-jos eduskunta päättää hyväksyä Marinin hallituksen esityksen hyvinvointialueiden perustamisesta toteutuvaksi 1.1.2023 alkaen, alkaa kuntayhtymän järjestämistä vastaavien siirron valmistelu jo syksystä 2021 alkaen. Kuntayhtymä jatkaisi toimintaansa 31.12.2022 saakka.

-Covid19-pandemia saattaa vaikuttaa vielä vuonna 2022

-valtakunnalliset tulkintaerot yhdistyvien organisaatioiden työntekijöiden palkkaharmonisoinnin toteutustavoista saattavat lisätä kuntayhtymän kuluja

Kuntayhtymä on jo pitkään kuulunut maamme edullisimpien joukkoon. Vuonna 2018 kuntayhtymän nettomenoindeksi oli 100, alueen väestön palvelutarpeen tarvekerroin 1,09 ja edellisten perusteella laskettu tarvevakioitu menoindeksi 92 (THL 30.6.2020).

Kuntayhtymän toiminta ja talous vuonna 2022

Talouteen vaikuttavat muutokset, joihin kuntayhtymä ei voi vaikuttaa, ovat yhteensä 27,8 miljoonaa euroa:

-asiakasmaksulain muutos vähentää tuottoja 4,1 miljoonaa euroa

-vanhuspalvelulain mukaisesti iäkkäiden sosiaali- ja terveystaloudessa

toteutettava työntekijämitoituksen muutos (vuoden 2022 alusta vähintään 0,6 työntekijää asiakasta kohti) lisää kuluja 12 miljoonaa euroa -inflaatio, ansiotason nousu ja palvelutarpeen kasvu lisäävät kuluja 11,7 miljoonaa euroa.

Eryityisesti keskussairaalan rakennusinvestoinnin takia poistot lisääntyvät 4 miljoonaa euroa.

Esitys kuntayhtymän hallitukselle (7.6.2021) alustavaksi talousraamiksi vuodelle 2022:

- toimintatuotot 814,8 miljoonaa euroa (+20,4 M €, +2,6 %), josta
- kuntamaksusuodet 706,5 miljoonaa euroa (+30,4 M €, +4,5 %)
- muut tulot 108,3 miljoonaa euroa (-10,0 M €, -8,5 %)
- toimintakulut 801,5 miljoonaa euroa (+15,9 M €, +2,0 %)
- poistot 14,0 miljoonaa euroa (+4,0 M €, +40,0 %)
- tilikauden ylijäämä 0 euroa

Kuntamaksusuodetta lukuun ottamatta edellä mainitut luvut täsmentyvät kuntayhtymän tehdessä budjettia vuodelle 2022.

Kuntayhtymän hallitus on 18.11.2019 hyväksynyt muutosohjelman, jonka toteutus tehostaa kuntayhtymän toimintaa ja vaikuttaa talouteen vuosina 2020 - 2024. Talousarvion ja muutosohjelman toteuttaminen vaikuttaa palveluiden järjestämiseen ja tuottamiseen.

Kuntayhtymän toiminnalliset muutokset kunnan alueella

Tavoitteena on nostaa ikääntyneiden palveluasumisen kattavuutta. Kuntayhtymä laatii sotekeskus -palvelujen tuotantotapa-analyysin, jonka perusteella valmistellaan esitys tuottajasta 1.1.2023 alkaen. Hartolan kunnan tavoitteena on mahdollisimman yhtenäinen tuotantomalli Hartola-Sysmä -alueella.

Kuntayhtymän ateriapalvelukilpailutus vaikuttaa ateriapalvelujen tuottamiseen 1.1.2022 alkaen. Digipalvelujen käyttöönotto vaikuttaa asiakaspalveluun koko kuntayhtymän toimialueella.

Kuntayhtymä viestii kuntalaisille mahdollisista toiminnallisista muutoksista.

Keskeiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyspinnat

Keskeisiä kunnan ja kuntayhtymän yhdyspintoja on asumisessa, lapsiperhepalveluissa, työllisyydenhoidossa, kotouttamisessa, ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyössä sekä perhe- ja lähisuhdeväkivallan

ehkäisyssä sekä osallistumis- ja vaikuttamistoimielimissä.

Kuntayhtymä ja kunta osoittavat edustajansa yhdyspintakohtaisiin yhteistyöverkostoihin. Yhteistyöverkostoihin kutsutaan mukaan myös muita toimijoita kuten järjestöjä, seurakunta, yksityisiä palveluntuottajia ja alueen väestön ja asiakkaiden edustajia. Yhteistyöverkostoille nimetään vastuutaho.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteena on hyvinvoiva kansalainen. Tavoitteena on, että alueen asukkaiden tarve korjaaviin sosiaali- ja terveystalouteen vähenee ja tavoiteltavaa kehitystä voidaan yhdessä seurata.

Toimenpiteitä alueen kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tehdään kunnissa ja kuntayhtymässä. Vaikuttava ja kustannustehokas hyvinvointia ja terveyttä edistävät työskentely edellyttää toimivia yhteistyörakenteita, alueellista johtamista sekä tietoperusteista, strategista toiminnan suunnittelua.

Kuntien ja kuntayhtymän välisten keskeisten yhdyspintojen tavoitteet ja tavoitteiden saavuttamiseksi määritellyt toimenpiteet on määritelty palvelusopimuksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen liitteessä (Liite 1).

Arvio vuoden 2022 maksuusuudesta

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän järjestämät sotepalvelut laskutetaan kunnilta kuukausittaisena ennakkolaskutuksena, joka perustuu kuntien kesken käytyyn palvelusopimusneuvotteluun ja siinä ennalta sovittuun menoraamiin. Todelliset käytön perusteella muodostuvat menot huomioidaan tilinpäätöksessä.

Yhtymän esitys kunnille on, että sote jäsenkuntalaskutus kasvaisi vuonna 2022 yht. 4,5 % jolloin kokonaismeno olisi Hartolan osalta 13.562.000 euroa, jolloin kasvua olisi vuoden 2021 talousarvioon verrattuna +814.944 euroa. Hartolan kunta ei pidä esitystä realistisena, vaikka sotemenoihin kohdistuu väistämätöntä kasvua vuonna 2022. Yhtymä perustelee korotustarvettaan kuntalaskutukseen kohdistuvalla kovalla painella, koska asiakasmaksulain uudistus aiheuttaa maksutuottojen vähenemistä, hoitajamitoituksen muutos kasvattaa palkkamenoja sekä palvelutarpeen kasvu ja poistojen kasvu nostavat kustannuksia.

Vuonna 2020 Hartolan sotepalvelujen kustannus oli 12.180.431 euroa. Vuodelle 2021 yhtymä on arvioinut Hartolan palvelunkäytöksi 12.979.310 euroa, mutta kunnan omassa talousarviossa vuoden 2021 palvelujen käytöksi (kokonaismenot) on arvioitu 12.748.000 euroa. Hartolan palvelujen käyttö on ollut kuluvan vuoden 4 ensimmäisen kuukauden perusteella

4.134.991 euroa, joka on 31,9 % yhtymän omasta talousarviosta ja kumulatiivisena se ennakoisi vuodelle 2021 12.404.973 euron kokonaismenoa.

Yhtymän suoritetietojen perusteella on havaittavissa, että koronaepidemian jälkeinen sotepalvelujen kysyntäpaine kunnissa on jo alkanut purkautua vuonna 2021. Vuoden 2021 sotekustannukset toteutuvat hyvin todennäköisesti talousarvion mukaisina 12.748.000 euroa.

Hartolan kunnan oma arvio kokonaismenoista perustuu kuluvan ja aiempien vuosien toteutuneisiin kustannuksiin sekä siihen, että kunnan asukasluku laskee edelleen. Vuoden 2022 palvelunkäyttö tulee olemaan enintään 13.400.000 euroa, jolloin menojen kasvu olisi +652.000 euroa edellisestä vuodesta. Kasvu vastaa Hartolan kunnan kunnallisverossa noin 2 % -yksikön korotusta, ja on huomattavan suuri.

Palvelusopimukseen on kirjattu sekä yhtymän esittämä vuoden 2022 kokonaismeno ja Hartolan kunnan vuodelle 2022 budjetoima kokonaismeno, jotka molemmat osapuolet ovat hyväksyneet kirjauksena palvelusopimusneuvottelussa.

Kunnanjohtajan ehdotus	Kunnanhallitus päättää, että se hyväksyy Hartolan kunnan ja Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän neuvotteleman vuoden 2022 palvelusopimuksen ja sen liitteenä olevan Hyte-liitteen.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.